

SELVITYS JÄTELAIN 37 §:N MUKAISTEN EHTOJEN TÄYTTYMISESTÄ LAITILAN KAUPUNGIN ALUEELLA

Taustaa

Kunnan on järjestettävä jätelain 32 §:n perusteella seuraavien, muiden kuin vaarallisten jätteiden jätehuolto:

- 1) kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvä jäte, mukaan lukien pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte, ei kuitenkaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön toimipaikassa eikä vankilassa, puolustusvoimien majoituskasarmissa, vastaanottokeskuksessa tai muussa vastaavassa laitostasumisessa syntyvä jäte;
- 2) kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte;
- 3) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, jonka keräämisestä kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa liikehuoneiston haltija ja kiinteistön haltija ovat sopineet;
- 4) muu yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä 1–3 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä.

Kunnan on lisäksi järjestettävä:

- 1) 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa syntyvän saostus- ja umpisäiliölaitteen jätehuolto;
- 2) 1 momentin 1 kohdan mukaan kunnan vastuulle kuuluvan kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely;
- 3) maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, jollei kysymys ole kohtuuttomasta määrästä jätettä.

Kunnan 1 ja 2 momentin mukainen velvollisuus ei koske jätettä, joka toimitetaan 6 tai 7 luvun mukaisesti tuottajan tai jakelijan järjestämään jätehuoltoon. Kunnan ja pakkausten tuottajan velvollisuudesta järjestää pakkausjätteen kiinteistöittäinen erilliskeräys yhteistoiminnassa säädetään 49 a §:ssä.

Kunnan on järjestettävä kiinteistöittäinen jätteen kuljetus jätelain 36 § mukaisesti. Kunta voi, jätelain 37 §:n kaikkien edellytysten täytyessä, halutessaan päättää, että sekalaisen yhdyskuntajätteen sekä saostus- ja umpisäiliölaitteen kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena.

Molemmissa järjestelmissä vastuu liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen on kiinteistön haltijalla ja valvontavelvollisuus viranomaisella.

Laitilassa on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus sekä sekalaisen yhdyskuntajätteen että saostus- ja umpisäiliölaitteiden kuljetuksissa koko kaupungin alueella.

Jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle kuljetukselle ovat:

- kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
- jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
- päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Näiden edellytysten kokonaisuudessaan täytyessä kunnan jätehuoltoviranomainen voi näin halutessaan tehdä itsenäisen päätöksen kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta.

Toisaalta on tärkeää myös todeta, että itsenäisen jätehuoltoviranomaisen päätösvaltaa koskien nimenomaan kuljetusjärjestelmän valintaa ei voida rajoittaa muilla jätelain tai -asetuksen säädöksillä.

Selvyyden vuoksi todetaan, että *vaikutusten kokonaisarviossa kunta voi painottaa niitä tekijöitä, joita se pitää alueellisesti tärkeinä kuitenkin niin, että kaikkien jätelain 37 §:ssä säädettyjen kriteerien on täytyttävä* (Jätelakiopas 2015 s. 40)

Ennen päätöksen tekemistä kunnan on hallintolain 41 §:n mukaisesti varattava kaikille asianosaisille mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta.

Valittu päätös on kaikissa tapauksessa aina käsiteltävä ja perusteltava kuntalain ja hallintolain mukaisesti.

Selvityksen tarkoitus ja sen rajaus

Laitilan kaupunki on pyytänyt Hannu Salonen Ympäristöpalvelut Oy:tä selvittämään täytyvätkö jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset kaupungin alueella.

Selvitys on rajattu koskemaan ainoastaan kaupungin vastuulla olevan sekalaisen yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölaitteen kiinteistöittäistä kuljetusta.

Selvityksessä käytetty aineisto on kerätty

- yleisesti saatavilla olevista tietolähteistä
- kirjallisilla sekä suullisilla haastatteluilla ja tietopyynnöillä Laitilan kaupungin viranomaisilta ja toimihenkilöiltä
- kirjallisilla sekä suullisilla haastatteluilla ja tietopyynnöillä alueella toimivilta kuljetusliikkeiltä ja asiakkailta kerätyistä asiakaspalautteista

Selvityksessä käytetty aineisto, joka on voinut sisältää henkilötietoja, osoitetietoja tai muuta luottamuksellista ja salassa pidettävää tietoa on vastaanotettu, tallennettu, käsitelty ja lopuksi hävitetty GDPR asetuksen mukaisesti eikä sen sisällöstä tai olemassaolosta luovuteta tietoja.

Perustietoja kunnasta

Laitilan kaupungin asukasluku on 8492 asukasta (30.6.2025) ja pinta-ala 545,33 km², josta vesistöjä 13,31 km².

Kaupunki on maantieteellisesti yhtenäinen eikä sen maantiede tai maasto-olosuhteet millään alueella muodosta erityistä haastetta tai kohtuutonta vaikeutta järjestää alueen jätehuoltoa kiinteistökohtaisena.

Laitilan kaupungin jätehuoltoviranomainen on Laitilan kaupungin tekninen valiokunta ja valvontaviranomaisena toimii Laitilan rakennus- ympäristölautakunta.

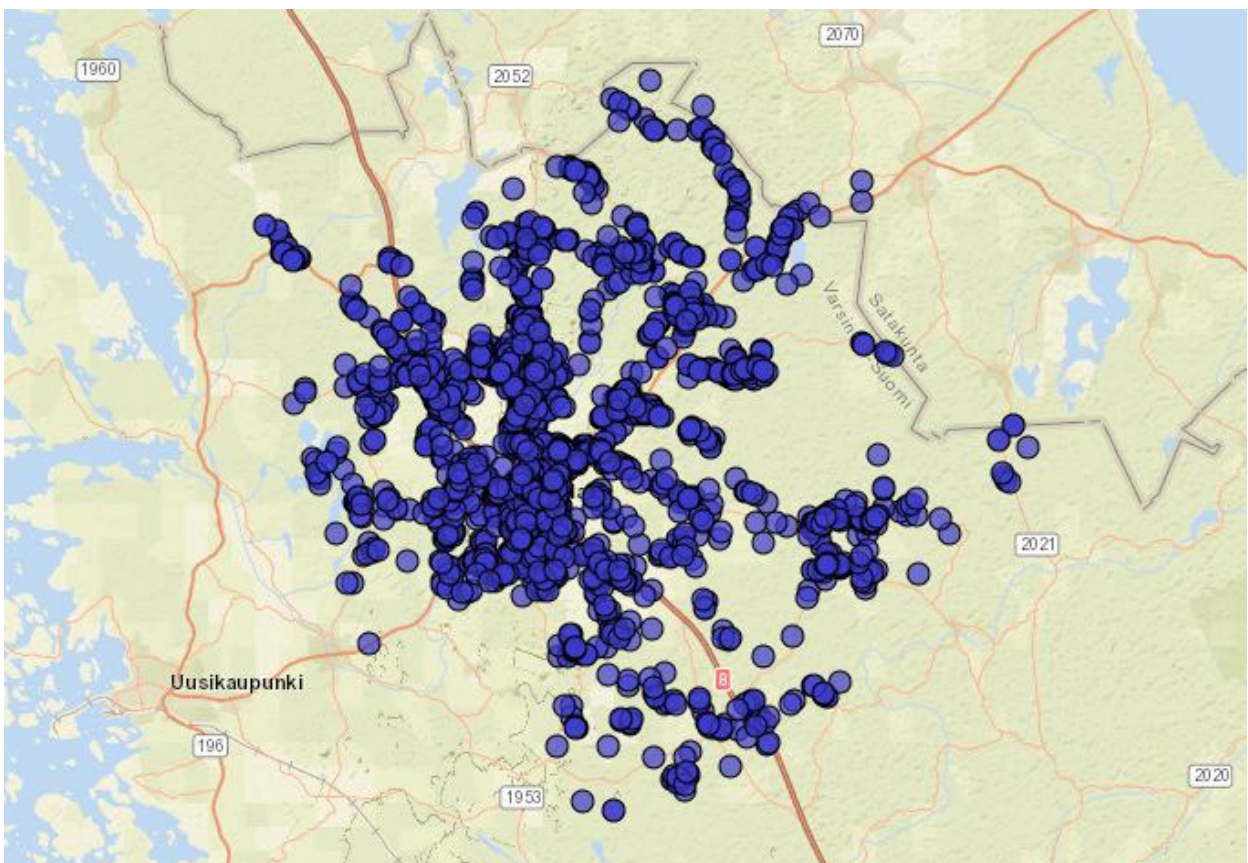
SEKALAINEN YHDYSKUNTAJÄTE

Jätelaki 37 §, edellytys 1

Kuljetuspalveluiden kattavuus ja luotettavuus

Keräyksen kattavuutta ja luotettavuutta on arvioitu jäterekistereistä (perusmaksut ja tyhjennyskohteet) laaditulla vertailulla sekä viranomaiselle tehtyjen poikkeamailmoitusten tai reklamaatioiden perusteella.

Saatujen tietojen perusteella on laadittu kartta, johon on merkittynä kiinteistöt, joilta kerätään perusmaksua.

Kuva 1. Laitilan perusmaksun piirissä olevat kiinteistöt kartalla 3396 kpl

(Vitec Tietomitta Oy, Laitilan perusmaksurekisteri 2025)

Nykyisin toimiva kuljetusjärjestelmä on alueellisesti erittäin kattava. Laitilan kaupungin alueella ei ole sellaista aluetta missä kuljetuspalveluita ei olisi saatavilla.

Kiinteistöillä on pääsääntöisesti kiinteistökohtaiset jäteastiat mutta erityisesti haja-asutusalueella käytetään myös kiinteistöjen yhteisiä jäteastioita eli vapaaehtoisia jätekimppoja, joissa osakkaana on saadun tiedon mukaan n. 380 kiinteistöä.

Laitilan jätehuoltoviranomainen on hyväksynyt käytännön, jossa Laitilassa sijaitsevalla vapaa-ajan kiinteistöllä ei välttämättä tarvitse olla omaa jäteastiaa, mikäli Laitilassa sijaitsevan vakituisten asuinkiinteistön jätehuolto on järjestettynä. Näiden kiinteistöjen määrä sisältyy yhteisastioiden käyttäjämäärään.

Laitilan jätehuoltoviranomainen ei ole nähnyt tarpeelliseksi rajata mitään aluetta pois kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta jätelain 35.4 § perusteella tai täydentää keräystä omilla sekajätteen aluekeräyspisteillään.

Liittymäasteen laskenta ja alueelliset olosuhteet

Sekajätteen kuljetuksen liittymäasteen laskentaan on pyydetty täydentäviä tietoja Laitilan rakennusvalvonnasta sekä kuljetusliikkeiltä. Laskelma perustuu saatuihin tietoihin.

Laitilan alueella on kokonaisuudessaan 8559 kiinteistöä, vakituisesti asuttuja 2652 kpl ja vapaa-ajan kiinteistöjä 1488 kpl, joista virallisesti on käyttämättömiä 637 kpl.

Perusmaksua kerätään 3396 kiinteistöltä, joka on 96,95 % käytössä olevien vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen laskennallisesta yhteismäärästä 3503. Määrä on erittäin korkea ja osoitus perusmaksurekisterin hyvästä kattavuudesta.

SEKAJÄTE

	Ukm	
kiinteistöjä kaikkiaan	8559	tieto ei kuulu laskennan piiriin
vakituiset asuinkiinteistöt	2652	
vapaa-ajan asunnot	1488	
tiedossa olevat käyttämättömät kiinteistöt	-637	
potentiaali	3503	
perusmaksua maksavat kiinteistöt	3396	perusmaksun kattavuus 96,95 %
kiinteistöittäiset asiakkuudet	2720	
yhteisastioiden asiakkuuksia	380	
tyhjennystieto löytyy	3100	
tyhjennystieto puuttuu	403	
kattavuus	88,50 %	

Liittymäasteen aivan tarkkaa laskentaa heikentävät epävarmuudet rakennusvalvonnan ja kuljetusliikkeiden lähtöaineistoissa. Näitä ovat mm.

- kiinteistöllä, joka on velvollinen liittymään järjestettyyn jätehuoltoon, voi olla useampi rakennus mutta jätemaksuissa vain yksi perusmaksu ja tyhjennystieto
- nk. historialliset kimppa-astiat, joiden käyttäjätiedot eivät ole välttämättä ajan tasalla
- mahdollinen kiinteistön väärä luokitus asuinkäyttöön, vapaa-ajan asunnoksi tai alkanut käyttämättömyys, joka ei ole kirjautunut oikein

Rakennustietokanta ei siten suoraan kuvaa liittymävelvollisten määrää ja todellinen liittymisaste on teoreettista laskelmaa korkeampi.

Laskelman perusteella voidaan todeta Laitilan jätehuollon liittymisasteen olevan erittäin hyvällä tasolla.

Jätelain mukaisen valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta, kuuluvat järjestettyyn jätteen kuljetukseen. Kuljetusjärjestelmällä ei ole tähän merkitystä.

Palvelun luotettavuus ja laatu

Viranomaisen tai kuljetusliikkeiden tiedossa ei ole sellaisia poikkeamailmoituksia, reklamaatioita tai mitään muitakaan seikkoja, joiden perusteella keräyksen luotettavuutta tai jätteenkuljetuksen saatavuutta olisi perusteltua kyseenalaistaa.

Kunnan vastuulla olevaa sekalaista yhdyskuntajätettä kerätään seitsemällä pakkaaja-autolla, joita käytetään pääsääntöisesti yhdessä vuorossa. Pakkaaja-autoilla kerätään sekalaista jätettä ja kierrätettäviä materiaaleja Laitilan sekä naapurikuntien alueilla.

Kalustoa on riittävästi ja mahdollisessa häiriötilanteessakin tai kaluston osittain tuhoutuessa jäljellä oleva kapasiteetti voidaan nopeasti kaksinkertaistaa ottamalla käyttöön toinen työvuoro ja priorisoida kerättävät jätejakeet.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom edellyttää useilta liikenteen ja viestinnän toimijoilta varautumista ja jatkuvuudenhallintasuunnitelmien (valmiussuunnitelmien) laatimista, jotta toiminta voi jatkua häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Jätehuolto M. Helistölä Oy on laatinut määräyksen mukaisen suunnitelman ja se on osa yhtiön laadun- ja toiminnan jatkuvuudenhallintaa.

Jätehuolto M. Helistölä Oy:n tarjoaman palvelun luotettavuutta ja laatua on mitattu asiakastytyväisyysmittauksilla vuosina 2018–2025 eri yleisötilaisuuksien yhteydessä osana yhtiön laadunhallintaa.

Luotettavuutta ja laatua on mitattu vuosina 2023–2025 asteikolla 1–4, jossa 1 on heikko ja 4 erinomainen. Tulokset ovat vaihdelleet välillä 3,84–3,95. Keskiarvo mittaustuloksista on 3,90, joka kertoo palvelun luotettavuuden, laadun sekä asiakastytyväisyyden olevan erittäin hyvällä tasolla

Kuljetuspalveluiden kohtuullisuus ja syrjimättömyys

Jätelain 20 § mukaan jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Tyhjennyshintojen kohtuullisuutta ja palvelun syrjimättömyyttä on arvioitu kuljetusliikkeille tehdyn kyselyn sekä todellisista kuljetuslaskuista kerätyn aineiston perusteella.

Hintojen kohtuullisuutta on arvioitu käyttäen laskentaperusteena omakotitalossa tyypillisen 240 litran jäteastian sekä rivi- ja kerrostaloissa sekä yhteiskäytössä olevan 660 litran jäteastian arvonlisäverollista tyhjennyshintaa vuonna 2026, sisältäen jäteastian tyhjennyksen, jätteen kuljetuksen ja jätteenkäsittelymaksun.

Laitilan jäteastioiden tyhjennyshintoja ja perusmaksuja on verrattu 18 kunnan yhteisen jätehuollon palvelutehtäviä tuottavan kuntayhtiön, Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n, käyttämään vuoden 2026 hinnastoon. Selvyyden vuoksi todetaan, että Laitilan kaupunki ei ole osakkaana Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:ssä eikä ko. yhtiö tuota Laitilan kaupungille mitään jätehuollon palvelutehtäviä.

Laitila

- jäteastia 240 litraa	9,11 €/tyhjennys
- jäteastia 660 litraa	17,80 €/tyhjennys

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

- jäteastia 240 litraa	9,71 €/tyhjennys
- jäteastia 660 litraa	18,45 €/tyhjennys

Laitilassa on käytössä tasataksa koko kaupungin alueella, jolloin sekalaisen yhdyskuntajäteastian tyhjennyshinnat ovat tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille kiinteistöille.

Kiinteistön jätehuollon kokonaiskustannuksiin vaikuttaa myös jätehuollon perusmaksut, jotka ovat arvonlisäverollisina vuonna 2026.

Laitilan kaupunki

- vakituisesti asuttu kiinteistö	21,65 €/a
- vapaa-ajan kiinteistö	12,55 €/a

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

- vakituisesti asuttu kiinteistö	33,00 €/a
- vapaa-ajan kiinteistö	21,00 €/a

Jätteenkuljetuspalvelun ehdot ja saatavuus ovat kaikille asiakkaille Laitilassa yhtenevät, joten myös kuljetuspalveluiden kohtuullisuus ja syrjimättömyys toteutuu.

Tilanteessa, jossa kiinteistö ei maksa erääntyneitä jätelaskuaan kuljetusliikkeelle, maksamaton saatava siirretään normaaliin perintään. Mikäli perintätoimista huolimatta maksua ei suoriteta, kiinteistön jätekuljetus voidaan sovitus keskeyttää ja ilmoittaa keskeytyksestä kiinteistön edustajalle sekä viranomaiselle.

Viranomaisen voi tällöin harkintansa mukaan kehottaa kiinteistöä palaamaan järjestettyyn jätehuoltoon maksamalla erääntynyt lasku kuljetusliikkeelle tai asettaa liittymisveloitteelle teettämishukan, jolloin viranomaisen tilaa tyhjennyksen maksun laiminlyöjän kustannuksella.

Käytännössä jätelaskun maksamisesta voidaan neuvotella kuljetusliikkeen kanssa joustavammin kuin kunnan määräämästä ehdottomasta jätemaksusta ja maksukyvytön asiakas voi saada toimeentulotukea kattamaan asumisen välttämättömät menot.

Arvio määräävästä markkina-asemasta

Jätehuolto M. Helistölä Oy:llä on määräävä markkina-asema Laitilan kaupungin alueella sekä sekalaisen yhdyskuntajätteen että saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksissa.

Määräävä markkina-asema ei itsessään ole kiellettyä, mutta määräävässä markkina-asemassa oleva yritys ei saa käyttää asemaansa väärin.

Laitilan kaupungin alueella toimii useita jätehuoltoyrityksiä mm. Remeo Oy ja Verdis Oy. Nämä yritykset ovat kuitenkin keskittyneet elinkeinotoiminnan jätehuoltoon eivätkä ole osoittaneet kiinnostusta kunnan vastuulla olevan sekalaisen yhdyskuntajätteen tai lietteiden keräykseen.

Selvyyden vuoksi todetaan, että Laitilan alueella toimii siis myös muita jätehuoltopalveluita tarjoavia yrityksiä, joilta kiinteistöt voivat halutessaan täysin vapaasti hankkia kaikkia tarvitsemiaan jätehuollon palveluita.

Yritykset eivät ole sopineet alueiden tai markkinoiden jakamisesta tai mistään muustakaan kilpailulakien vastaisesta toiminnasta.

Jätehuolto M. Helistölä Oy on perustettu vuonna 1980 ja siitä on organisesti kasvanut merkittävä alueellinen jätehuollon yksityinen toimija. Historiansa aikana yritys ei ole toiminnallaan estänyt tai pyrkinyt estämään tai rajoittamaan vapaata kilpailua eikä siitä ole esitetty mitään näyttöä.

Yritys ei käytä määräävää markkina-asemaa kohtuuttomien korkeiden voittojen saavuttamiseksi. Tehdyssä hintavertailussa yrityksen veloittamat jäteastioiden tyhjennyshinnat ovat n. 3,52–6,18 % alhaisemmat kuin kunnallisen jätelaitoksen Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n hinnat.

Toisaalta hinnat eivät ole myöskään poikkeuksellisen alhaiset, joten näyttöä saalistushinnoittelusta ei ole.

Yritys tuottaa kaikille asiakkailleen tilatut palvelut samoilla ehdoilla, ei kieltäydy toimituksista tai edellytä esimerkiksi sakokaivon tyhjennyksen tilaamista edellytyksenä sekajäteastian tyhjennykselle tai anna palveluistaan mitään ehdollisia alennuksia.

Yrityksen julkisista tilinpäätöstiedoista selviää, että yrityksen liikevoiton keskiarvo vuosina 2020–2024 on ollut 6,22 % ja liikevaihto per henkilö vuonna 2024 on ollut 164 000 €

Vertailuna käytettävän porilaisen Veikko Lehti Oy:n liikevoiton keskiarvo vuosina 2021–2024 on ollut 6,68 % ja liikevaihto per henkilö vuonna 2024 on ollut 262 000 €

Tilinpäätöstietojen perusteella voidaan todeta, että yrityksen liikevoitto on ainoastaan tyydyttävä ja normaalitasolla verrattaessa vastaaviin alan yksityisiin yrityksiin. Myös liikevaihto per henkilö jää alle alan keskiarvon, joten näyttää kohtuuttomasta voitosta tai markkina-aseman väärinkäytöstä ei voida osoittaa.

Jätelaki 37 §, edellytys 2

Jätehuollon yleinen toimivuus kunnassa

Nykyinen kuljetusjärjestelmä on Laitilan kaupungin kannalta kustannustehokas, jätteen keräys kattavaa, jäteastioiden tyhjennys hinnat sekä jätehuollon perusmaksut kohtuullisia ja palvelutarjonta laajaa.

Kaupunki on tyytyväinen nykyiseen järjestelmään ja pitkäaikainen yhteistyö kuljetusliikkeiden kanssa koetaan yleisesti toimivaksi.

Siirtymällä kaupungin järjestämään sekajätteen kuljetukseen ei ole nähtävissä millekään taholle mitään sellaista etua, joka edistäisi jätehuollon yleistä toimivuutta nykyiseen järjestelmään verrattuna.

Tyhjennysvälit ja jätehuoltomääräykset

Laitilan jätehuoltomääräykset ovat tulleet voimaan 1.8.2018. Määräykset eivät kaikilta osin vastaa nykyistä lainsäädäntöä tai valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteita vuodelta 2022.

Sekajäteastian pisimmät tyhjennysvälit on määritelty Laitilan jätehuoltomääräyksissä seuraavasti:

Jätelaji	Kesäaikana (vko 18–40)	Talviaikana (vko 41–17)
Sekajäte	4 viikkoa	4 viikkoa
Sekajäte, jos kiinteistöllä on biojätteen erilliskeräys tai kompostointi	6 viikkoa **	8 viikkoa **

*Sekajätteen jäteastian tyhjennysväliä voidaan pidentää ilmoituksen perusteella 6 viikkoon talviaikana kiinteistöllä, joissa asukkaita on enintään kaksi tai kiinteistöllä, jotka sijaitsevat haja-asutusalueella.

**Biojätteen kompostoinnista tai erilliskeräyksestä tulee tehdä ilmoitus, mikäli kiinteistö haluaa sekajätteen jäteastian tyhjennettävän kesäaikana 6 viikon ja talviaikana 8 viikon välein.

Sekajätteen jäteastian tyhjennysvälin pidentämisestä tehdään ilmoitus jäterekisterin pitäjälle alueilla, jotka kuuluvat kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen piiriin.

Jätteet, joiden säilyttäminen kiinteistöllä voi aiheuttaa hygieenistä tai muuta terveyshaittaa, on kuljetettava viivytyksettä asianmukaiseen käsittelyyn.

Jätehuoltoviranomaiselta saadun tiedon perusteella kompostointi-ilmoituksen on tehnyt 231 kpl kiinteistöjä ja biojätteen erilliskeräys on käytössä 371 kiinteistöllä. Kuljetusyritykseltä saadun tiedon mukaan kiinteistöt noudattavat jätehuoltomääräyksiensä mukaisia 4 tai 6 viikon tyhjennysvälejä ja vain muutamilla kiinteistöistä tyhjennysväli on tätä pidempi.

Näissä tapauksissa on tyypillisesti kyse joko tyhjennyksen tilapäisestä keskeytyksestä tai tyhjennysvälin talviajan pidennyksestä 8 viikkoon, josta ei ole ymmärretty ilmoittaa viranomaiselle saakka tai jäteastiaa ei ole löydetty kiinteistöltä tyhjennyshetkellä.

On sovittu, että kaikki jätehuoltomääräysten vastaiset tyhjennysvälit tullaan automaattisesti ilmoittamaan tiedoksi sekä kiinteistölle että viranomaiselle valvottavaksi.

Jätehuoltomääräysten mukaiset tyhjennysvälit ovat niin viranomaisten kuin kuljetusyrityksenkin edun mukaisia. Kuljetussopimuksia ei tehdä jätehuoltomääräysten vastaisilla tyhjennysväleillä.

Jätelain mukaisen viranomaisten on huolehdittava siitä, että kiinteistöt noudattavat jätehuoltomääräyksiä myös tyhjennysvälien osalta. Kuljetusjärjestelmällä ei ole tähän merkitystä.

Tyhjennysten toimivuus, terveys- ja ympäristövaarat

Viranomaisten tiedossa ei ole tilanteita, että tilattuja tyhjennyksiä olisi oleellisesti viivästynyt tai jäänyt kokonaan suorittamatta.

Laitilassa mm. kerätään haja-asutusalueen jätteitä kelirikkoaikana kevyemmällä keräyskalustolla, jolla osaltaan voidaan varmistua tyhjennyksiensä luotettavuudesta kaikissa olosuhteissa ja ettei noutamattomista jätteistä aiheudu terveys- tai ympäristövaaraa.

Nykyinen kuljetusjärjestelmä mahdollistaa keräyskaluston optimoinnin ja nopeat muutokset esim. kelirikkoaikoina tai liukkaalla talvisäällä, jolloin jätteet jäävät erittäin harvoin noutamatta sovitusti.

Kunnan järjestämässä mallissa keräysreitit olisivat pääsääntöisesti ennalta määriteltyjä eikä asiakaslähtöinen lisätyö tai vaihtoehtoiset keräysmenetelmät olisi tällöin välttämättä edes sallittuja.

Viranomaisen tiedossa ei ole tilanteita, että nykyinen kuljetusjärjestelmä olisi aiheuttanut roskaantumista, terveys- tai ympäristövaaraa.

Haasteellisissa keliolosuhteissa on tapahtunut joitakin tieltä suistumisia ja tien reunojen pettämissä painavan jäteauton alla sekä kaluston rikkoontumisia. Näillä ei ole korrelaatiota kuljetusjärjestelmän valinnan kanssa.

Kiinteistöittäisen keräyksen ulkopuolelle jäävät kiinteistöt

Selvityksen yhteydessä tehdyssä jätehuollon liittymisasteen laskennassa on arvioitu, että kiinteistöittäisen keräyksen ulkopuolelle saattaa jäädä 403 kiinteistöä.

Liittymättömille kiinteistöille lähetään vuoden 2026 aikana kehoitus liittyä järjestettyyn jätehuoltoon tai tehdä selvitys, kuinka jätehuolto kiinteistöllä tullaan hoitamaan.

Selvyyden vuoksi todetaan, että kuljetusliikkeet ovat toimittaneet viranomaiselle tiedot kuljetukseen liittyneistä kiinteistöistä.

Jätelain mukaisen viranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta, kuuluvat järjestettyyn jätteen kuljetukseen. Kuljetusjärjestelmällä ei ole tähän merkitystä.

Jätehuollon valvontaan tullaan osoittamaan lisää resursseja joko ostopalveluna tai kaupungin omana työnä. Valvonnan kustannukset on rahoitettava kokonaisuudessaan jätehuollon maksuilla. Käytännössä kiinteistöiltä kerättävillä perusmaksuilla.

Sekalaisen jätteen määrä ja vastaanottopaikat

Laitilan kaupungin vastuulla oleva sekalainen yhdyskuntajäte tulee toimittaa kaupungin osoittamaan vastaanottpisteeseen, joka tällä hetkellä on Jätehuolto M. Helistölä Oy:n siirtokuormausasema osoitteessa Verstastie 4, 23800 Laitila. Siirtokuormausasemalta jätteet kuljetetaan hyödynnettäväksi energiana.

Laitilan jätehuoltoviranomainen voi tarvittaessa muuttaa vastaanottopaikkaa tai lisätä niitä harkintansa mukaan.

Vuonna 2025 siirtokuormattavaa sekalaista yhdyskuntajätettä on toimitettu eteenpäin 1625 tonnia. Näyttöä tai epäilyä siitä, että kunnan vastuulla olevaa jätettä olisi toimitettu muualle kuin kaupungin osoittamaan vastaanottoon ei ole.

Jätehuollon alueellinen kehittäminen

Kuljetusjärjestelmän valinnalla ei ole suoraa korrelaatiota jätehuollon alueelliseen kehittämiseen jätteenkäsittelyn näkökulmasta. Kaupunki päättää vastuullaan olevien yhdyskuntajätteiden vastaanottopaikat ja käsittelymenetelmät riippumatta kuljetusjärjestelmästä.

Toisaalta kiinteistön haltijan järjestämä keräys on mahdollistanut ja motivoinut kuljetusliikkeitä kehittämään, innovoimaan sekä tarjoamaan uusia keräystekniikoita ja soveltamaan parhaita käytäntöjä kunnan järjestämän kuljetuksen määrämuotoisen ja määräaikaisesti molempia osapuolia sitovan urakkasopimuksen rajoittamatta.

Jätelaki 37 §, edellytys 3

Päätöksen vaikutukset kotitalouksien asemaan

Selvityksen yhteydessä tehtyjen kyselyiden ja haastattelujen perusteella nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asiakas kokee saavansa yksilöllisempää ja personoitua palvelua.

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetusliike voi hoitaa kaikki toimenpiteet suoraan asianosaisten kesken ja palautteen antaminen puolin ja toisin on nopeampaa ja yksinkertaisempaa ilman tarpeetonta byrokratiaa.

Kuljetusliikkeen tulee hoitaa palvelunsa moitteettomasti ja luotettavasti säilyttääkseen asiakkaan luottamuksen.

Kuluttajahinnat Laitilassa ovat naapurikuntia edullisemmat, eikä palvelun liittymisehtojen ole todettu olevan syrjiviä.

Siirtymällä kaupungin järjestämään sekajätteen kuljetukseen kotitalouksien asemaan ei ole nähtävissä mitään tavoiteltavaa etua palvelun saatavuudessa, laadussa tai sen hinnassa.

Päätöksen vaikutukset yritysten toimintaan

Kuljetusjärjestelmäpäätöksellä on yleisesti vaikutusta alueen yritysten toimintaan sekä kunnan elinvoima- ja ympäristöpolitiikkaan. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa yritys- tai elinkeinotoiminnan jätteet eivät kuulu järjestettyyn jätehuoltoon ja näiden toimijoiden tulee liittyä johonkin rinnakkaiseen keräysjärjestelmään.

Pelkästään yritystoimintaan keskittynyt rinnakkainen keräysjärjestelmä saattaa aiheuttaa erityisesti pienien kuntien ja kaupunkien yrityksille lisäkustannuksia, lisätä merkittävästi keräyksen päästöjä ja heikentää kierrätysastetta.

Puuttuva tai kallis elinkeinotoiminnan jätehuolto saattaa osaltaan jopa vaikuttaa yritysten halukkuuteen sijoittua kunnan alueelle.

Kiinteistön haltijan järjestämässä keräyksessä voidaan samalla keräyskalustolla ja reiteillä palvella kustannustehokkaasti myös elinkeino- ja yritystoiminnan asiakkaita. Kuljetusjärjestelmällä on siten vaikutusta myös kunnan elinkeinopoliittikkaan.

Selvyyden vuoksi todetaan, että jätelain 33 § mukainen kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu ei ole jätelain mukaan ensisijainen elinkeinotoiminnan jätehuollon järjestämistapa ja se edellyttää kaikkien ko. lainkohdan edellytysten täyttymistä kuten todisteellista palvelutarjonnan puuttumista. Pelkkä palvelun hinta ei ole peruste toissijaisen jätehuoltopalvelun käytölle.

Kuljetusjärjestelmäpäätöksellä on jätehuoltoyrityksen toiminnan jatkuvuuteen kriittinen vaikutus. Asiakassuhteet on luotu onnistuneesti pitkäaikaisella ja luottamukseen perustuvalla toiminnalla.

Mikäli Laitilan kaupunki päättäisi siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, tehty työ tulisi täysin merkityksettömäksi. Tällöin toimintaympäristö muuttuu merkittävästi ja päätöksellä on suoraan negatiivinen vaikutus yrittäjille ja yrityksen työntekijöille.

Työn muuttumisella muutaman vuoden välein kilpailutettavaksi urakaksi on tuhoisia vaikutuksia paikalliselle pienyritykselle ja sen työllistämismahdollisuuksille. Pysyvistä ja pitkäaikaisista kuljettajien työsuhteista tulisi ptkätöitä, joka vaikeuttaa pätevien henkilöiden saamista alalle, sillä muutaman vuoden välein katkolla oleva työsuhde ei houkuttele ammattilaisia.

Tulevaisuuteen kohdistuvat investoinnit pysähtyvät tai hylätään kokonaan, sillä yritys elää jatkuvasti odottaen seuraavan kilpailutuksen tulosta.

Mikäli yritys ei menestyisi kilpailutuksessa sen kuluttaja-asiakkaille suunnattu jätteenkeräys kielletään ja päättyy vähintäänkin määräajaksi kunnan alueella.

Päätöksen vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kuljetusjärjestelmäpäätöksellä ei itsessään ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisen toimintaan.

Jätehuoltoviranomaiselle kuuluvat tehtävät kuten jätehuoltomääräysten antaminen, poikkeuksien myöntäminen jätehuoltomääräyksistä tai jätetaksan valmistelu eivät eroa eri kuljetusjärjestelmien välillä.

Jätehuoltoviranomaiselle kuuluu molemmissa järjestelmissä velvollisuus ylläpitää rekisteriä jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä jätelain 143 § mukaisesti.

Sakokaivo- ja umpisäiliölietteiden osalta kuljetusaineistoa on jo saatavissa SIIRTO-rekisteristä mutta sekalaisen yhdyskuntajätteen vastaavaan aineiston toimittavat kuljetusliikkeet.

Selvityksessä ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, että aineistoa ei olisi ollut toimitettu ja siten ollut käytettävissä.

Valvonnan aktiivisuus tai toimitetun ja käytettävissä olevan aineiston hyödyntäminen ei korreloi valitun kuljetusjärjestelmän kanssa.

Jatkossa sekajätteen jätehuollon valvontarekisteriä on tarkoitus aktiivisesti kehittää sekä laatia kattava lieterekisteri nimenomaan yhteistyössä kuljetusliikkeiden kanssa.

Projektissa hyödynnettäisiin ja yhdistettäisiin rakennusvalvonnan, kuljetusliikkeiden sekä SIIRTO-rekisterin kohdetietoja valvonnan tehostamiseksi.

Tällä yhteishankkeella tullaan vähentämään merkittävästi jätehuoltoviranomaisen ja valvontaviranomaisen omaa työmäärää, jolloin nykyisen kuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi viranomaisen toimintaan.

Hanke olisi toteuttavissa jätehuoltoviranomaisten välisillä yhteistyösopimuksilla mahdollisesti myös muiden alueen kuntien kanssa.

Samassa yhteydessä on tarpeen laatia strategia jäteneuvonnasta ja kiinteistöjen tiedottamisesta, joka toteutetaan yhteistyössä kuljetusliikkeiden kanssa. Yhteistyössä toteutettava tiedotus ja jäteneuvonta on kustannustehokas sekä resurssiviisas toimintamalli.

SAOSTUS- UMPISÄILIÖLIETE

Jätelaki 37 §, edellytys 1

Kuljetuspalveluiden kattavuus

Keräyksen kattavuutta ja luotettavuutta on arvioitu hyödyntäen SIIRTO-rekisteristä ja kuljetusliikkeiltä saatuja tyhjennystietoja sekä viranomaiselle tehtyjä käsittely- sekä poikkeamailmoituksia ja reklamaatioita.

SIIRTO-rekisterin tiedoista on poimittu Laitilan alueella saostus- ja umpisäiliölietettä kuljettavat kuljetusliikkeet. Näille kuljetusliikkeille on lisäksi tehty tietopyyntö tyhjennyksistä ja asiakasmäärästä.

Pelkästään SIIRTO-rekisterin tietojen käyttöön liittyy epävarmuutta, koska tiedoissa on havaittu osittain erittelemättömänä sekä kunnan vastuulle kuuluvia että elinkeinotoiminnan lietetyhjennyksiä.

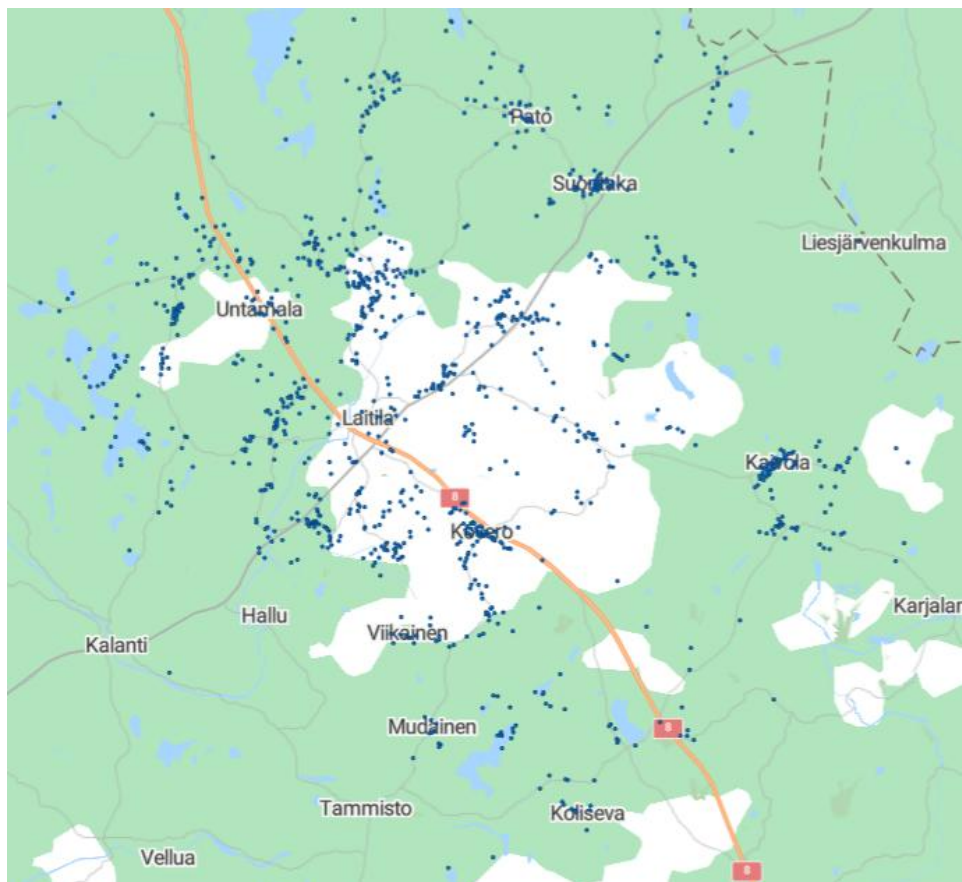
Osa tyhjennyksistä on lisäksi saattanut jäädä kirjautumatta kokonaan tai kohdentunut virheellisesti kuljetusliikkeiden käytössä olevan laskutusohjelman sekä myös SIIRTO-rekisterin teknisten ongelmien, koskien mm. postinumeroiden kohdistamista ja kiinteistörekisteritunnuksia, vuoksi.

Lisäksi aineistosta on tehty muutamia havaintoja, joissa lietekuutiot on kirjattu litroina, jolloin toimitusmäärä on kirjautunut tuhatkertaisena.

Laitilan alueella saostus- ja umpisäiliölietettä kuljettaa pääasiassa paikallinen Jätehuolto M. Helistölä Oy. Joitakin asiakkuuksia on myös Kuljetus M & M Reunanen Oy:llä sekä yksittäisiä tyhjennyksiä Kuljetus- ja jätehuolto Mäkiö Oy:llä sekä liikenteenharjoittaja Teppo Mikkolalla.

Kaikki yritykset ovat merkitty jätehuoltorekisteriin ja ilmoittavat tarjoavansa lokakaivojen tyhjennystä koko Laitilan alueella, eivätkä ne ole sopineet markkinoiden tai alueiden jakamisesta.

Saatujen tietojen perusteella on laadittu Microsoft Power Bi Pro® ohjelmistolla kartta, johon on merkittynä kiinteistöt, joilta löytyy saostus- tai umpisäiliön tyhjennystieto vuosina 2024–2025.

Nykyisin toimiva lietteenkuljetusjärjestelmä on alueellisesti erittäin kattava. Laitilan kaupungin alueella ei ole sellaista aluetta missä lieteuhoon palveluita ei olisi saatavilla.

Liittymäasteen laskenta

Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksen liittymäasteen laskentaan on pyydetty täydentäviä tietoja Laitilan rakennusvalvonnasta sekä kuljetusliikkeiltä. Laskelma perustuu saatuihin tietoihin.

Laitilan alueella on kokonaisuudessaan 8559 kiinteistöä, joista vakituisesti asuttuja 2652 kpl ja vapaa-ajan kiinteistöjä 1488 kpl. Käyttämättömiä kiinteistöjä on 637 kpl.

Kaupungin alueella on viemäriliittymiä Laitilan vesilaitoksella 1286 kpl, Pohjoiskulman vesiosuuskunnalla 38 kpl ja Untamalan vesiosuuskunnalla 10 kpl sekä Suontaan vesiosuuskunnalla 10 kpl. Yhteensä 1344 kpl.

Tiedossa ei ole lietteiden omatoimista käsittelyä, josta olisi ilmoitettu viranomaiselle tai siihen olisi myönnetty lupa.

Merkittäväällä osalla erityisesti vapaa-ajan asunnoista on käytössään kuivakäymälä, jolloin kiinteistöllä ei tarvita lietteenkuljetusta. Tarkkaa lukumäärää kantovesikiinteistöistä ei ole tiedossa ja se on jouduttu arvioimaan.

Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen vuonna 2024 tekemän saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmätarkastelussa on oletettu, että muista kuin vakituisesti asutuista rakennuksista 40,6 % on kantovesikiinteistöjä eikä tarvitse lietteenkuljetusta. *(Lahden seudun jätehuoltoviranomainen 10.4.2024, saostus- umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmätarkastelu, s 19)*

Laitilan kaupungin alueella kantovesikiinteistöjen lukumäärän voidaan päätellä olevan tätä tasoa, koska alueella ei ole juurikaan sellaisia kohteita, joihin ei pääse loka-autolla.

Laskelmassa käytetään arvoa 40,6 %, jolloin kantovesikiinteistöjen lukumäärä olisi vähintään 604 -. Luultavaa on, että määrä on kuitenkin vähintään 50 % eli 744 kiinteistöä. Kiinteistöistä lietteenkuljetusta tarvitsisi siis 1415–1555 kiinteistöä.

Kuljetusliikkeiltä saadun tiedon mukaan niillä on asiakkuuksia 1254, jolloin asiakkuustieto puuttuisi 161–301 kiinteistöltä.

Liittymäaste on näillä laskenta-arvoilla tällöin 80,64–88,62 % sellaisista kiinteistöistä, joiden voidaan teoriassa olettaa tarvitsevan lietteenkuljetusta.

LOKAHUOLTO

kiinteistöjä		8 559	
vakituiset asuinkiinteistöt		2 652	
vapaa-ajan asunnot		1 488	
vapaa-ajan asunnoissa kantovesi 40,6%, arvio	-	604	
käyttämättömät kiinteistöt	-	637	
Laitilan vesilaitoksen viemäriverkossa	-	1 286	
Pohjoiskulman vesiosuuskunnan viemäriverkossa	-	38	
Untamalan vesiosuuskunnan viemäriverkossa, arvio	-	10	
Suontaan vesiosuuskunta	-	10	
potentiaali		1 555	tyhjennystietoa
tyhjennystieto löytyy yhteensä		1 254	
tyhjennystieto puuttuu		301	
kattavuus		80,64 %	

Liittymäasteen aivan tarkkaa laskentaa heikentävät epävarmuudet rakennusvalvonnan ja viranomaisen lähtöaineistoissa. Näitä ovat mm.

- kiinteistöllä, joka on velvollinen liittymään järjestettyyn lietekuljetukseen, voi olla useampi asuinrakennus ja vain yksi tyhjennystieto
- useamman rakennuksen käytössä voi olla yhteinen saostus- tai umpikaivo
- rakennusvalvonnalla ei ole toistaiseksi käytössään rekisteriä vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen jätevesijärjestelmistä ja nk. "kantovesikiinteistöjen" määrä on arvioitu käyttäen prosenttilukua 40,6 %, joka perustuu Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen vastaavaan selvitykseen vuodelta 2024. (Lahden seudun jätehuoltoviranomainen 10.4.2024, saostus- umpisäiliölietteen kuljetusjärjestelmätarkastelu, s 19)
Arvioon sisältyy merkittävä epävarmuus, koska luku voi olla Laitilan alueella jopa 50 %, jolloin liittymäaste olisi jopa 88,62 %
- mahdollinen kiinteistön dokumentoimaton käyttämättömyys

Rakennustietokanta ei siten suoraan kuvaa liittymävelvollisten määrää eikä SIIRTO-rekisteristä saa todellista kuvaa keräyksen kattavuudesta.

Selvyyden vuoksi todetaan, että kuljetusliikkeiltä on saatavissa tarvittava aineisto suoritetuista tyhjennyksistä valvontaa varten, joten valitulla kuljetusjärjestelmällä ei ole tähän merkitystä.

Jätelain mukaisen viranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta, kuuluvat järjestettyyn jätteen kuljetukseen.

Laskelman perusteella voidaan todeta Laitilan lietehuollon liittymisasteen olevan hyvällä tasolla.

Palvelun luotettavuus

Viranomaisen tai kuljetusliikkeiden tiedossa ei ole sellaisia poikkeamailmoituksia, reklamaatioita tai mitään muitakaan seikkoja, joiden perusteella lietekuljetusten luotettavuutta tai saatavuutta olisi perusteltua kyseenalaistaa.

Kunnan vastuulla olevaa saostus- ja umpikaivolietettä sekalaista kerätään 4 loka-autolla, joita käytetään pääsääntöisesti yhdessä vuorossa.

Kalustoa on riittävästi ja mahdollisessa häiriötilanteessakin tai kaluston osittain tuhoutuessa jäljellä oleva kapasiteetti voidaan nopeasti kaksinkertaistaa ottamalla käyttöön toinen työvuoro ja hankkia lisää kalustoa yhteistyökumppaneilta.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom edellyttää useilta liikenteen ja viestinnän toimijoilta varautumista ja jatkuvuudenhallintasuunnitelmien (valmiussuunnitelmien) laatimista, jotta toiminta voi jatkua häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Jätehuolto M. Helistölä Oy on laatinut määräyksen mukaisen suunnitelman ja se on osana yhtiön laadun- ja toiminnan jatkuvuudenhallintaa.

Kuljetuspalveluiden kohtuullisuus ja syrjimättömyys

Jätelain 20 § mukaan jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista mukaan lukien tarvittavasta infrastruktuurista ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Tyhjennyshintojen kohtuullisuutta ja palvelun syrjimättömyyttä on arvioitu kuljetusliikkeille tehdyn kyselyn sekä todellisista kuljetuslaskuista kerätyn aineiston perusteella.

Kuljetusliikkeiltä on pyydetty ja myös saatu hintatietoja tyhjennyksistä sekä mahdollisista sopimusehdoista. Kaikki kuljetusliikkeet ilmoittivat, että niillä ei ole poikkeavia tai syrjiviä sopimusehtoja eri asiakkaille Laitilan alueella.

Tyhjennyshinnat määräytyvät sen mukaan tehdäänkö asiakkaan kaivon tyhjennys automaattisesti ennakolta sovitun vakiotyhjennysrytmin mukaisesti, onko kyseessä erikseen tilattu tyhjennys tai yksittäinen tyhjennys ja kuljetus. Hinnoittelun periaatteet ovat kunnan jätemaksun perusteita koskevan jätelain 79 §:n mukaiset, jolloin perusteita ovat jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat.

Perusteina voidaan lisäksi ottaa huomioon jätteen keräys- ja kuljetusolot kiinteistöllä ja noutoalueella, kunnan keräysvälineiden käyttö sekä kuljetusmatka kuljetettaessa jäte (lietekuiketuksille tyypillisenä) yksittäisenä kuljetuksena.

Kuljetusliikkeiden tyhjennyshinnoissa on jonkin verran eroavaisuutta johtuen kilpailutilanteesta. Annetut hinnat ovat kuljetusliikkeiden vuoden 2026 enimmäistyhjennyshintoja normaalille saostus- tai umpisäiliön tyhjennykselle Laitilan kaupungin alueella.

Laitilan lokakaivojen vuoden 2026 tyhjennyshintoja on verrattu 18 kunnan yhteisen jätehuollon palvelutehtäviä tuottavan kuntayhtiön, Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n käyttämään vuoden 2026 hinnastoon. Selvyyden vuoksi todetaan, että Laitilan kaupunki ei ole osakkaana Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:ssä eikä ko. yhtiö tuota Laitilan kaupungille mitään jätehuollon palvelutehtäviä.

Tyhjennyshinnan vaihteluvälit, sisältää arvonlisäveron. Enimmäishinnat **vahvennettuna**

- vakiotyhjennys 79,83–**88,34** €/tyhjennys
- tilattu tyhjennys 88,75–**99,13** €/tyhjennys

Jätteenkäsittelymaksut 2026 Uudenkaupungin puhdistamolla sekä Laitilan välppäysasemalla

- umpisäiliöliete 11,79 €/m³
- sakokaivoliete 20,93 €/m³

Hintojen kohtuullisuutta on arvioitu käyttäen laskentaperusteena omakotitalossa tyypillisten 5 m³ umpisäiliön sekä 3 m³ saostuskaivon ennalta sovittua vakiotyhjennystä sekä erikseen tilattua tyhjennystä sisältäen tyhjennyksen, kuljetuksen, jätteenkäsittelymaksun ja arvonlisäveron.

Kokonaishintaa on verrattu 18 kunnan omistaman Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n järjestämään vastaavaan tyhjennykseen vuonna 2026. Selvyyden vuoksi todetaan, että ko. yhtiö ei toimi Laitilan alueella.

Lounais-Suomen Jätehuollon hinnaston mukaan **vakiotyhjennys**

- umpisäiliö 5 m³, *ei eritelty kuljetuksen osuutta* 232,51 €
- sakokaivo 3 m³, *ei eritelty kuljetuksen osuutta* 181,02 €

Laitila **vakiotyhjennys** enimmäishinta kuljetus + käsittely

- umpisäiliö 5 m³ **88,34** € + 58,95 € 147,29 €
- sakokaivo 3 m³ **88,34** € + 62,79 € 142,62 €

Lounais-Suomen Jätehuollon hinnaston mukaan **erikseen tilattu tyhjennys**

- umpisäiliö 5 m³, *ei eritelty kuljetuksen osuutta* 299,51 €
- sakokaivo 3 m³, *ei eritelty kuljetuksen osuutta* 248,02 €

Laitila **erikseen tilattu** enimmäishinta tyhjennys kuljetus + käsittely

- umpisäiliö 5 m³ **99,13** € + 58,95 € 158,08 €
- sakokaivo 3 m³ **99,13** € + 62,79 € 161,92 €

Tehdyn arvioinnin perusteella lietteenkuljetuspalvelujen ehdot ja saatavuus ovat kaikille asiakkaille Laitilassa yhtenevät. Tyhjennyshinnat ovat edullisia kaikille asukkaille, jolloin palveluiden kohtuullisuus ja myös syrjimättömyys toteutuu.

Tilanteessa, jossa kiinteistö ei maksa erääntynyttä tyhjennyslaskuaan kuljetusliikkeelle, maksamaton saatava siirretään normaaliin perintään. Mikäli perintätoimista huolimatta maksua ei suoriteta, kiinteistön lietetyhjennykset voidaan sovitusti keskeyttää ja ilmoittaa keskeytyksestä kiinteistön edustajalle sekä viranomaiselle.

Viranomainen voi tällöin harkintansa mukaan kehottaa kiinteistöä palaamaan järjestettyyn jätehuoltoon maksamalla erääntynyt lasku kuljetusliikkeelle tai asettaa liittymisvelvoitteelle teettämishukan, jolloin viranomainen tilaa lietetyhjennyksen maksun laiminlyöjän kustannuksella.

Käytännössä jätelaskun maksamisesta voidaan neuvotella kuljetusliikkeen kanssa joustavammin kuin kunnan määräämästä ehdottomasta jätemaksusta ja maksukyvytön asiakas voi saada toimeentulotukea kattamaan asumisen välttämättömät menot.

Jätelaki 37 §, edellytys 2

Jätehuollon yleinen toimivuus kunnassa

Nykyinen kuljetusjärjestelmä on Laitilan kaupungin kannalta kustannustehokas, lietteiden keräys kattavaa, kaivojen tyhjennyshinnat kohtuullisia ja lokahuollon palvelutarjonta laajaa.

Palvelua on saatavissa kaikkina viikonpäivinä ympäri vuoden kaikissa keliolosuhteissa.

Selvitystä tehtäessä on tullut esille, että esim. LSJH:n alueella, johon kuuluu jopa 18 kuntaa, sopimusurakoitsijoilla olisi käytössä pakkasraja -15°C vaikka pakkasen ei aiheuta mitään teknistä estettä kaivojen tyhjennykselle.

Kaupunki on tyytyväinen nykyiseen järjestelmään ja pitkäaikainen yhteistyö kuljetusliikkeiden kanssa koetaan toimivaksi.

Tyhjennysvälit ja jätehuoltomääräykset

Saostus- ja umpisäiliöiden pisimmät tyhjennysvälit on määritelty Laitilan jätehuoltomääräyksissä seuraavasti:

8 LUKU ASUMISESSA SYNTYVÄT LIETTEET JA MUUT KUNNAN JÄTEHUOLLON JÄRJESTÄMISVELVOLLISUUDEN PIIRIIN KUULUVAT LIETTEET

27 § Tyhjennysvälit ja lietteen toimittaminen käsiteltäväksi

Umpi- ja saostussäiliöiden, erotus- ja poistokaivojen, pienpuhdistamojen lietetilojen ja muiden vastaavien säiliöiden täyttymistä sekä niiden täyttymishälyttimen toimintaa tulee seurata säännöllisesti. Jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Selvitystä tehtäessä keskusteluissa jätehuoltoviranomaisen kanssa on todettu, että umpisäiliöiden sekä vapaa-ajan kiinteistöjen saostussäiliöiden vuosittainen tyhjennysvelvoite saattaa olla ylimitoitettu ja kohtuuton verrattuna muihin kuntiin eikä sille välttämättä ole riittäviä perusteita.

Jätehuoltomääräyksiä on joka tapauksessa tarpeen uudistaa ja mahdollisesti muuttaa tältä osin vastamaan esim. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n määräyksiä.

Jätevesijärjestelmien saostussäiliöistä, pienpuhdistamojen lietetiloista ja muista vastaavista lietesäiliöistä jätevesiliete on poistettava jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Vuosittaisesta tyhjennysvaatimuksesta poiketaan seuraavissa tilanteissa:

- *Vakituisella asuinkiinteistöllä asuu vain yksi asukas, tai kiinteistö on vapaa-ajan asunto. Tällöin lietesäiliöt on tyhjennettävä vähintään joka toinen vuosi.*

- *Lietesäiliöön johdetaan vain pesuvesiä. Tällöin lietesäiliö on tyhjennettävä vähintään joka kolmas vuosi.*
- *Lietteet on kuitenkin poistettava lietesäiliöistä edellä esitettyä useammin, mikäli se on tarpeen lietteistä aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi.*
- *Jätevesien käsittelyjärjestelmistä, joissa ei ole saostussäiliötä (järjestelmät, joissa käytetään esim. suodattimia tai lietepusseja), tulee lietteet poistaa laitevalmistajan/suunnittelijan ohjeiden mukaisesti ja riittävän usein.*
- *Umpisäiliöitä ja niiden täyttymistä sekä täyttymishälyttimen toimintaa on seurattava säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa. Uusissa umpisäiliöissä on oltava täyttymishälytin. Umpisäiliöt on tyhjennettävä tarpeen mukaan ja viimeistään niiden täytyessä. Mikäli kiinteistö on käytössä, on umpisäiliö kuitenkin tyhjennettävä ja sen kunto tarkastettava vähintään viiden vuoden välein.*

Vuonna 2024 suoritettiin 1248 tyhjennystä 918 eri kohteesta, joten 73,2 % kuljetusliikkeiden asiakkaista (ilmoitettu 1254 asiakasta) tyhjennytti kaivonsa ko. vuoden aikana.

Vuonna 2025 suoritettiin 1177 tyhjennystä 872 eri kohteesta, joten 69,54 % kuljetusliikkeiden asiakkaista (ilmoitettu 1254 asiakasta) tyhjennytti kaivonsa ko. vuoden aikana.

Laskelman perusteella voidaan todeta, että jätehuoltomääräysten, ehkä tarpeettoman tiukkojakin tyhjennysvälejä, noudatetaan melko hyvin.

Tyhjennysten toimivuus, terveys- ja ympäristövaarat

Viranomaisen tiedossa ei ole tilanteita, että tilattuja tyhjennyksiä olisi oleellisesti viivästynyt, jäänyt kokonaan suorittamatta tai, että nykyinen kuljetusjärjestelmä olisi itsessään aiheuttanut terveys- tai ympäristövaaraa.

On sovittu, että kaikki jätehuoltomääräysten vastaiset tyhjennysvälit tullaan automaattisesti ilmoittamaan tiedoksi sekä kiinteistölle että viranomaiselle valvottavaksi eikä kuljetussopimuksia tehdä jätehuoltomääräysten vastaisilla tyhjennysväleillä.

Jätehuoltomääräysten mukaiset tyhjennysvälit ovat niin viranomaisten kuin kuljetusyrityksenkin edun mukaisia, mutta niiden on oltava myös jätelain 35.2.§ mukaisesti järjestämistavasta riippumatta kohtuullisia.

Jätelain mukaisen valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kiinteistöt noudattavat jätehuoltomääräyksiä myös tyhjennysvälien osalta. Kuljetusjärjestelmällä ei ole tähän merkitystä.

Kiinteistöittäisen keräyksen ulkopuolelle jäävät kiinteistöt

Selvityksen yhteydessä tehdyssä lietehuollon liittymisasteen laskennassa on arvioitu, että kiinteistöittäisen lietekuljetuksen ulkopuolelle voi mahdollisesti jäädä n. 160–300 kiinteistöä. Koska viranomaisella ei ole ajantasaista lieterekisteriä, ei näiden kiinteistöjen lietetyhjennyksien todellisesta tarpeellisuudesta ole tietoa saatavilla.

Liittymättömille kiinteistöille lähetään vuoden 2026 aikana kehoitus tehdä selvitys, kuinka jätevesien käsittely on kiinteistöllä järjestetty ja rekisteri päivitetään.

Jätelain mukaisen valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että kaikki kiinteistöt, joille ei ole myönnetty poikkeusta, kuuluvat järjestettyyn jätteen kuljetukseen. Kuljetusjärjestelmällä ei ole tähän merkitystä.

Selvyyden vuoksi todetaan, että kuljetusliikkeet ovat toimittaneet viranomaiselle riittävät tiedot asiakkaistaan ja lietekuljetukseen liittyneistä kiinteistöistä.

Jätehuollon valvontaan tullaan osoittamaan lisää resursseja joko ostopalveluna tai kaupungin omana työnä. Valvonnan lisäkustannukset tullaan keräämään kokonaisuudessaan jätehuollon perusmaksuilla.

Saostus- ja umpisäiliölietteen määrä ja vastaanottopaikat

Laitilan kaupungin vastuulla oleva saostus- ja umpisäiliöliete tulee toimittaa kaupungin osoittamaan vastaanottopisteeseen, joka tällä hetkellä on Uudenkaupungin jäteveden puhdistamo osoitteessa Takilatie 6, 23500 Uusikaupunki.

Lietteitä vastaanotetaan myös Laitilan välppäysasemalla osoitteessa Verstastie 4, 23800 Laitila. Välppäysasemalta lietteet pumpataan välppäyksen jälkeen siirtoviemärillä käsiteltäväksi Uudenkaupungin jäteveden puhdistamolle. Välppäysasemaa operoi Jätehuolto M. Helistö Oy kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Selvyyden vuoksi todetaan, että Laitilan kaupungin vastuulla olevia asumisessa syntyviä lietteitä otetaan vastaan välppäysasemalle syrjimättömästi kaikilta kuljetusliikkeiltä yhtenäisellä vastaanottohinnalla, joka on sama kuin suoraan Uudenkaupungin puhdistamollekin toimitettuna.

Järjestelyllä voidaan tasata sovitusti Uudenkaupungin jäteveden puhdistamon lietteen vastaanottokapasiteettia etenkin sesonkiaikoina sekä vähennetään merkittävästi lietekuljetuksien päästöjä.

Lietteitä on lisäksi toimitettu vähäisiä määriä Rauman, Taivassalon sekä Loimaan jäteveden puhdistamoille.

Koska niille toimitetut yksittäisten kuormien määrät ovat olleet verrattain pieniä ja järjestely on ollut kuluttajan edun mukaista sekä kokonaistaloudellisesti järkevää, ei viranomaisilla ole ollut tähän huomautettavaa. Taivassaloon ja Loimaalle ei ole toimitettu lietteitä vuonna 2025 lainkaan ja vuoden 2024 lietteet ovat olleet oletettavasti joko viemärinavauksen yhteydessä syntyneitä tai elinkeinotoiminnan lietteitä.

Selvyyden vuoksi todetaan, että kuljetusliikkeeltä saadun tiedon mukaan asiakkaalta on laskutettu aina sama jätteenkäsittelymaksu riippumatta mihin puhdistamolle lietteet tyhjenetään, jolloin tällä ei ole merkitystä asiakkaan maksamaan jätteenkäsittelyn hintaan.

LIETTEEN VASTAANOTOT m3	2024	2025
Uudenkaupungin jäteveden puhdistamo		
Laitilan välppäysasema	6 025,72	5 528,72
suora-ajona	27,50	14,00
YHTEENSÄ	6 053,22	5 542,72
Rauman jäteveden puhdistamo	153,70	132,50
Taivassalon Vesi Oy	4,00	-
Loimaan jäteveden puhdistamo	0,90	-
GRAND TOTAL	6 211,82	5 675,22

Määrissä on mukana myös elinkeinotoiminnan vastaavia lietteitä, joita ei voida eritellä kunnan vastuulla olevista lietteistä.

Näyttöä tai epäilyä siitä, että kaupungin vastuulla olevaa lietteitä olisi toimitettu muualle kuin kaupungin osoittamaan vastaanottoon sekä vähäisiä määriä Rauman, (Taivassalon ja Loimaan) puhdistamoille ei ole.

Jätehuollon alueellinen kehittäminen

Kuljetusjärjestelmän valinnalla ei ole suoraa korrelaatiota jätehuollon alueelliseen kehittämiseen jätteenkäsittelyn näkökulmasta. Kunta päättää vastuullaan olevien lietteiden vastaanottoaikat ja käsittelymenetelmät riippumatta kuljetusjärjestelmästä.

Kuitenkin lietehuollon kuljetusten kuten minkä tahansa muunkin liiketoiminnan alueellinen ja paikallinen kehittäminen edellyttää alan toimijoille ennustettavaa toimintaympäristöä ja mahdollisuutta pitkäaikaiseen tuotekehitykseen sekä investointeihin.

Siirtymällä kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen kuljetusyrittäjien mielenkiinto toiminnan pitkäaikaiseen kehittämiseen päättyy ja tulee tarpeettomaksi. Resursseja sekä investointeja ohjataan tämän jälkeen sellaisiin liiketoimintoihin, joissa on nähtävissä ennustettavuutta ja jatkuvuutta.

Jätelaki 37 §, edellytys 3

Päätöksen vaikutukset kotitalouksien asemaan

Selvityksen yhteydessä tehtyjen kyselyiden ja haastattelujen perusteella nykyisessä kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa asiakas kokee saavansa yksilöllisempää ja personoitua palvelua.

Kuluttajahinnat Laitilassa ovat naapurikuntia edullisemmat, eikä palvelun liittymisehtojen ole todettu olevan syrjiviä. Palvelua on ollut saatavissa kaikkina viikonpäivinä ja aina tarvittaessa.

Siirtymällä kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen palvelun laatu ja saatavuus tulisi todennäköisesti heikkenemään nykyisestä tasosta erityisesti talvikautena ja yleisen kokemuksen mukaan myös kuluttajahinnat tulisivat kohoamaan merkittävästi.

Päätöksen vaikutukset yritysten toimintaan

Koska samaa lietteen kuljetuskalustoa käytetään myös alueen yritysten sekä kaupungin viemärihuollossa ja kaivojen tyhjennyksissä, siirtymällä kunnan järjestämään lietekuljetukseen tämä paikallinen ja kustannustehokas palvelu voidaan menettää, mikäli nykyiset toimijat eivät menestyisi kilpailutuksissa. Tällä on selkeä negatiivinen vaikutus yritysten ja kaupungin viemärihuollon toimintoihin.

Kuljetusjärjestelmäpäätöksellä on jätehuoltoyrityksen toiminnan jatkuvuuteen kriittinen vaikutus. Asiakassuhteet on luotu onnistuneesti pitkäaikaisella ja luottamukseen perustuvalla toiminnalla.

Mikäli Laitilan kaupunki päättäisi siirtyä kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen, tehty työ tulisi täysin merkityksettömäksi. Tällöin toimintaympäristö muuttuu merkittävästi ja päätöksellä on suoraan negatiivinen vaikutus yrittäjille ja yrityksen työntekijöille.

Työn muuttumisella muutaman vuoden välein kilpailutettavaksi urakaksi on tuhoisia vaikutuksia pienyritykselle ja sen työllistämismahdollisuuksille. Pysyvistä ja pitkäaikaisista kuljettajien työsuhteista tulisi pätkätöitä, joka vaikeuttaa pätevien henkilöiden saamista alalle, sillä muutaman vuoden välein katkolla oleva työsuhde ei houkuttele ammattilaisia.

Tulevaisuuteen kohdistuvat investoinnit pysähtyvät tai hylätään kokonaan, sillä yritys elää jatkuvasti odottaen seuraavan kilpailutuksen tulosta.

Mikäli yritys ei menestyisi kilpailutuksessa sen kuluttaja-asiakkaille suunnattu lietteenkeräys kielletään kokonaan ja päättyy vähintään määrääjäksi kunnan alueella.

Päätöksen vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kuljetusjärjestelmäpäätöksellä ei itsessään ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisen toimintaan.

Jätehuoltoviranomaiselle kuuluvat tehtävät kuten jätehuoltomääräysten antaminen, poikkeuksien myöntäminen jätehuoltomääräyksistä tai jätetaksan valmistelu eivät eroa eri kuljetusjärjestelmien välillä.

Jätehuoltoviranomaiselle kuuluu molemmissa järjestelmissä velvollisuus ylläpitää rekisteriä jätteen kuljetuksista jätelain 143 § mukaisesti.

Selvityksessä ei ole tullut esille sellaisia seikkoja, että aineistoa ei olisi ollut toimitettu ja siten ollut käytettävissä.

Valvonnan aktiivisuus tai toimitetun ja käytettävissä olevan aineiston hyödyntäminen ei korreloi valitun kuljetusjärjestelmän kanssa.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta aineistoa on jo saatavissa SIIRTO-rekisteristä mutta aineisto on valvonnan ja toimivan lieterekisterin ylläpidon kannalta osittain puutteellista, jolloin kiinteistöiltä ja kuljetusliikkeiltä tarvitaan ja on myös saatavissa täydentävää aineistoa. Parhaiten rekisterin kehittäminen onnistuu nimenomaan yhteistyössä kuljetusliikkeiden kanssa.

Tällä yhteishankkeella tulisi vähentämään merkittävästi jätehuoltoviranomaisen ja valvontaviranomaisen omaa työmäärää, jolloin nykyisen kuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi viranomaisen toimintaan.

Hanke olisi toteuttavissa jätehuoltoviranomaisten välisillä yhteistyösopimuksilla mahdollisesti myös muiden alueen kuntien kanssa.

Samassa yhteydessä on tarpeen laatia strategia jäteneuvonnasta ja kiinteistöjen tiedottamisesta, joka toteutetaan yhteistyössä kuljetusliikkeiden kanssa. Yhteistyössä toteutettava tiedotus ja jäteneuvonta on kustannustehokas sekä resurssiviisas toimintamalli.

